

תולדות המחשבה המדינית - פרופ' משה הלינגר

תש"פ סמסטר ב' מועד א'

משך הבחינה שעתיים ללא חומר עזר

חלק א : ענו על שאלת החובה (40 נקודות. היקף התשובה כשני עמודים).

קראו בעיון את הקטע הבא וענו על השאלות שלאחריו :

" רבות מספור הן הכיתות המצויות בארצות הברית. כולן נחלקות ביניהם באשר לפולחן היאה לבורא, אך בין כולן יש הסכמה באשר למצוות שבין אדם לחברו. כל כת עובדת אפוא את האל על פי דרכה, אבל כל הכיתות מטיפות לאותו חוק מוסרי בשם האל...אין לך ארץ בעולם שבה השפעת הדת הנוצרית על נפשותיהם של בני אדם גדולה יותר מאשר באמריקה... אף שאצל האמריקנים אין הדת משתתפת במישרין בשלטון על החברה, יש לראות בה את הראשון במוסדותיהם הפוליטיים... ידענו דתות שפעלו מתוך זיקה הדוקה לממשלות של מטה, ובעת ובעונה אחת שלטו בנשמותיהם של בני אדם בכוח האימה ובכוח האמונה, אך אינני חושש לומר שכאשר דת כורתת ברית מסוג זה היא... מעמידה בסכנה את המרות השייכת לה על פי דין." (אלקסיס דה-טוקוויל, הדמוקרטיה באמריקה, עמ' 306-313).

- א. מהם התובנות העיקריות של טוקוויל על הזיקה בין דת למדינה בארצות הברית ובכלל כפי שעולה מהטקסט הזה. ענו בתמצות במספר נקודות (10 נקודות)
- ב. השוו בין גישתו של טוקוויל לאור הטקסט הזה בלבד ביחס למקומה של הדת בחיים הציבוריים לבין הגישה המקובלת : 1. בעולם היווני והרומאי. 2. בתנ"ך. 3. במשנת מקיאבלי. (10 נקודות).
- ג. האם המהפכה הפרוטסטנטית ומלחמות הדת באירופה מוצאות את ביטוין בהשפעה על הגישה הבסיסית העולה מהטקסט הזה? אם כן-כיצד? ובכל מקרה, נמקו! (10 נקודות)
- ד. היכן הייתם ממקמים את הטקסט שקראתם במחלוקות שבין הסופסטים לבין אפלטון. נמקו לאור התייחסות להבדלים בין הסופיסטים לבין אפלטון (10 נקודות).

חלק ב : ענו על 6 שאלות קצרות/ מושגים מורחבים (10נק' לשאלה. כל שאלה- כחצי עמוד). מומלץ להתחיל לענות על השאלות הללו.

1. עיקרי רעיונותיו של אוגוסטינוס. במה הוא שונה מאקווינס (הרצאות בכיתה).
2. חוו את דעתכם על האמירה הבאה: "התפיסות הפוליטיות והמשפטיות והדתיות של הפיאודליזם בימי הביניים מנוגדות לחלוטין לתפיסות היסוד של מדינה דמוקרטית מודרנית. נמקו ובססו! (הרצאות בכיתה).
3. "אין אפשרות להצדיק את קיומה של מדינה יהודית על פי משנתו של רולס"-חוו את דעתכם על המשפט הזה לאור התייחסות למושגי היסוד במשנת רולס (הרצאות כתובות).
4. עיקרי משנתו של הדתית והפוליטית של הרמב"ם (הרצאות בכיתה).
5. "שמרנות נוסח אדמונד ברק היא אנטי ליברלית מעצם הווייתה"- חוו את דעתכם על המשפט לאור התייחסות לנקודות עיקריות במשנה השמרנית של ברק (הרצאות כתובות).
6. חייהם ודרכם של יוליוס קיסר ושל אוגוסטוס ובמה הם השפיעו על העולם (מושגים).
7. דרווין, דרוויניזם חברתי, והזיקה בין דרוויניזם חברתי לימין הרדיקלי (מושגים והרצאות כתובות).
8. שלבים עיקריים בהתפתחות האיסלאם ועיקרי יסוד בו (מושגים והרצאות בכיתה).
9. חוו את דעתכם על האמירה הבאה: " הובס ולוק מייצגים שתי עמדות יסוד מנוגדות באשר לאדם ולחברה". התייחסו להיבטים בולטים במשנתם הרלוונטיים לשאלה זו בנקודות מרכזיות ומתומצתות (הרצאות כתובות).
10. דמיון ושוני בין הגל לבין מרקס (הרצאות כתובות).
11. עידן הנאורות-מאפיינים, מקומות ושנים. האם ובמה התפיסות הבולטות שבו עדיין רלוונטיים לחיים במערב היום ובמה לא (מושגים והרצאות כתובות).
12. כיצד רעיון הגבלת השלטון בא לידי ביטוי במורשת היהודית, הנוצרית והליברלית? (הרצאות והרצאות כתובות).

בהצלחה!

